

Verenigingsmonitor gemeente Raalte 2019

Resie Hoeijmakers
Janine van Kalmthout

 mulier instituut

Inhoudsopgave

1.	<u>Inleiding</u>	3
2.	<u>Organisatiekracht</u>	4
	1. <u>Leden</u>	6
	2. <u>Kader</u>	8
	3. <u>Beleid</u>	9
	4. <u>Accommodatie</u>	13
	5. <u>Financiën</u>	14
3.	<u>Maatschappelijke oriëntatie</u>	15
	1. <u>Samenwerking</u>	17
	2. <u>Aanbod</u>	19
	3. <u>Maatschappelijke betrokkenheid</u>	20
4.	<u>Vitaliteit</u>	21
5.	<u>Slotbeschouwing</u>	22
6.	<u>Bijlagen</u>	
	1. <u>Responsoverzicht</u>	24
	2. <u>Methodiek</u>	25

1. Inleiding

Gemeente Raalte werkt in 2019/2020 toe naar een Roalter Sportakkoord. Om dit werkplan gefundeerd op te stellen, wenst de gemeente inzicht te krijgen in de situatie van de sportverenigingen. De verenigingsmonitor geeft gemeente Raalte inzicht in het functioneren van de sportverenigingen, welke maatschappelijke rol zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen voor hun toekomstbestendigheid. De resultaten van dit onderzoek worden vergeleken met landelijke cijfers, zodat de situatie van de verenigingen in gemeente Raalte kan worden afgezet tegen landelijke ontwikkelingen. De resultaten van dit onderzoek kunnen bijdragen aan de keuzes van de gemeente in het ondersteuningsbeleid dat zij met betrekking tot de sportverenigingen voert.

Onderzoeksopzet

Voor de lokale monitor in gemeente Raalte is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. In de lokale monitor is beleidsmatig aandacht voor de meest relevante zaken op lokaal niveau: het ledenbestand, ervaren knelpunten, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze punten bepalen mede de vitaliteit van de sportverenigingen. Uitgangspunt is het basismodel vitale sportclubs (Lucassen & Van Kalmthout (red.), 2015). Deze vitaliteit bestaat uit de organisatiekracht van de vereniging en de maatschappelijke rol die verenigingen kunnen en willen vervullen. De meest recente informatie over de vitaliteit van de sportverenigingen in Nederland is te vinden in het factsheet Vitale sportverenigingen in Nederland.

De vragenlijst is bij de verenigingen in de vorm van een webenquête afgenomen. De gemeente heeft in samenwerking met het Mulier Instituut in totaal 104 sportverenigingen in gemeente Raalte voor dit onderzoek uitgenodigd. Van 35 sportverenigingen zijn de resultaten geanalyseerd, een netto respons van 36 procent. De sportverenigingen die zowel binnen- als buitensport aanbieden zijn licht oververtegenwoordigd (bijlage I). Doordat er geen gegevens bekend zijn over de grootte van de verenigingen in gemeente Raalte, zijn geen verdere non-responsanalyses uitgevoerd. Daarnaast hebben op basis van de resultaten van de verenigingsmonitor vijf verdiepende interviews met verenigingen plaatsgevonden. Deze interviews zijn gehouden met één of enkele bestuurders van de verenigingen. Tijdens de interviews is gevraagd naar eigen ervaren vitaliteit van de vereniging, ambities, uitdagingen en kansen voor de toekomst. Daarnaast zijn de scores op basis van de vragenlijst besproken en is de vereniging om een toelichting gevraagd.

Leeswijzer

In deze rapportage wordt de vitaliteit van de sportverenigingen in gemeente Raalte beschreven. Dit wordt gedaan door eerst de organisatiekracht van de verenigingen en vervolgens de maatschappelijke oriëntatie te beschrijven. Tot slot wordt ingegaan op de vitaliteit van de verenigingen. De rapportage eindigt met een slotbeschouwing op basis van het onderzoek. Figuren en tabellen worden in procenten gepresenteerd en zijn van toelichtingen voorzien.

2. Organisatiekracht

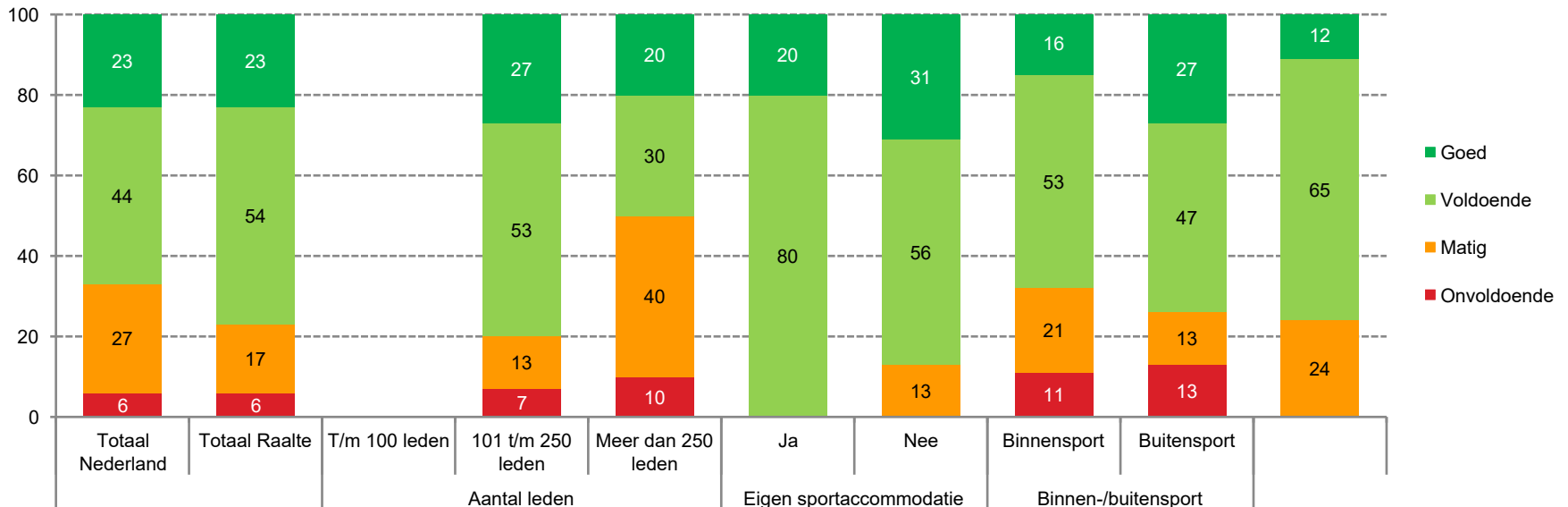
De organisatiekracht van de sportvereniging is gedefinieerd als de mate waarin de vereniging in staat is om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën, beleid. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria bepalen samen de uiteindelijke organisatiekracht van de verenigingen. Zie bijlage II voor meer uitleg over de methode.

Organisatiekracht middelgrote clubs blijft achter

Het is iets beter gesteld met de organisatiekracht van de verenigingen in gemeente Raalte dan landelijk het geval is. Drie kwart van de verenigingen in gemeente Raalte scoort 'voldoende' tot 'goed' op de index

organisatiekracht (77%, figuur 2.1). Deze verenigingen zijn in staat om het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In Nederland scoort 67 procent van de verenigingen voldoende tot goed. Ongeveer een kwart van de verenigingen in gemeente Raalte (23%) heeft moeite met het organiseren van hun sportaanbod. Middelgrote verenigingen (101-250 leden), verenigingen zonder eigen accommodatie en binnensportverenigingen hebben het moeilijker dan kleine (≤ 100 leden) en grote verenigingen (> 250 leden), verenigingen met eigen accommodatie en buitensportverenigingen. De helft van de middelgrote verenigingen (50%) in gemeente Raalte heeft moeite om hun sportaanbod te organiseren. Daarnaast scoort een derde van de sportverenigingen in gemeente Raalte zonder eigen sportaccommodatie (31%) onvoldoende of matig op het gebied van organisatiekracht.

Figuur 2.1 Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Raalte 2019 (% verenigingen, n=35)

Leden, kader en financiën grootste aandachtspunten in Raalte

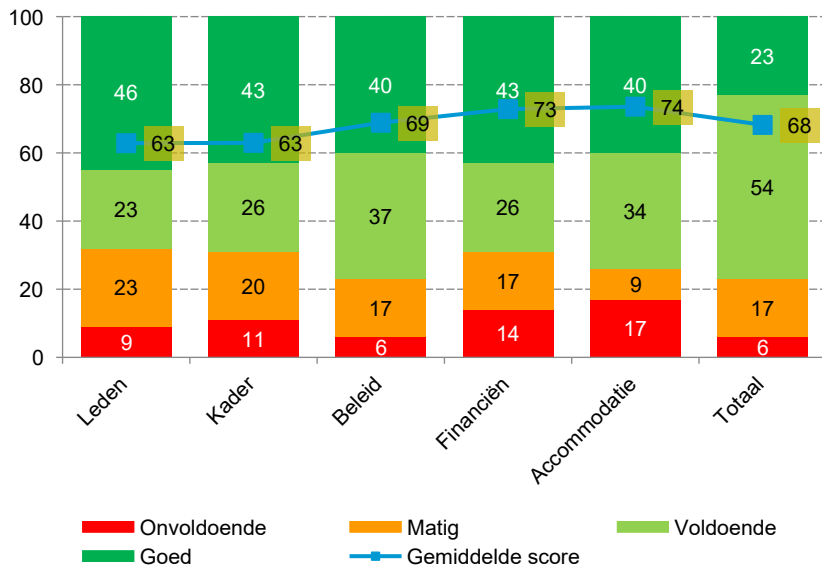
Op het gebied van organisatiekracht wordt in gemeente Raalte de hoogste score behaald op de criteria beleid en accommodatie (figuur 2.2). Respectievelijk 77 procent en 74 procent van de verenigingen scoort voldoende tot goed op deze criteria. Landelijk is dit bij 77 procent en 69 procent van de verenigingen het geval. De verenigingen in gemeente Raalte scoren het laagst op het criterium leden, kader en financiën. Ongeveer een op de tien verenigingen scoort onvoldoende op het criterium leden (9%, landelijk 7%) en kader (11%, landelijk 18%). Naast het op peil houden van het aantal leden en het kader vormt de financiële situatie een aandachtspunt voor de verenigingen in gemeente Raalte. Hoewel meer dan de helft van de verenigingen op dit criterium voldoende tot goed scoort, is de financiën bij

14 procent van de verenigingen problematisch (landelijk 27%). Met name de kleine clubs (≤ 100 leden), middelgrote clubs (101-250 leden) en binnensportclubs hebben met een problematische financiële situatie te maken. De accommodatie vormt bij 17 procent van de verenigingen een aandachtspunt (landelijk 16%). Middelgrote clubs (101-250 leden) en buitensportclubs ervaren veelal problemen met betrekking tot de accommodatie. Deze problemen hebben veelal te maken met de staat van de accommodatie en dat de accommodatie niet voldoet aan de behoefte.

Verenigingen bewust van interne kracht en uitdagingen

De grootste uitdagingen die de geïnterviewde verenigingen aangeven, zijn de knelpunten die op basis van de criteria van organisatiekracht in kaart zijn gebracht. Dit lijkt te betekenen dat clubs in gemeente Raalte bewust zijn van hun interne kracht en uitdagingen. Alle verenigingen waarmee is gesproken maken zich, hoewel in verschillende gradaties, zorgen om het aantal (jeugd)leden en vrijwilligers. Ook de verenigingen die op dit moment het aantal leden en vrijwilligers op peil weten te houden, verwachten uitdagingen. Verenigingen houden hiervoor voornamelijk omgevingsfactoren verantwoordelijk. Vergrijzing, individualisering en een afname van de populariteit van verenigingssport onder jongeren noemen verenigingen als oorzaak. Daarnaast wordt door verschillende verenigingen aangegeven dat uitdagingen op het gebied van leden en kader elkaar versterken. Zo betekent een daling van het aantal leden, een daling van het potentieel aan vrijwilligers. Vervolgens betekent een daling van het aantal vrijwilligers, dat minder ledenwervingsacties kunnen plaatsvinden met een verdere daling van de aanwas van nieuwe leden als gevolg. Tot slot valt op dat clubs wat betreft de financiën tevreden zijn wanneer de begroting aan het einde van het jaar sluitend is. Financieel vooruit kijken en plannen is voor verschillende clubs lastig.

Figuur 2.2 Verdeling scores op criteria van organisatiekracht (percentage verenigingen, n=35)

2.1 Leden

Iets minder dan de helft (45%) van alle leden van de sportclubs in gemeente Raalte neemt deel aan een officiële competitie. Bij het merendeel van de clubs zijn jeugdleden actief (83%) en ongeveer één op de tien verenigingen (11%) heeft topsporters of topsporttalenten binnen de vereniging.

Relatief veel jeugdleden in kleine clubs

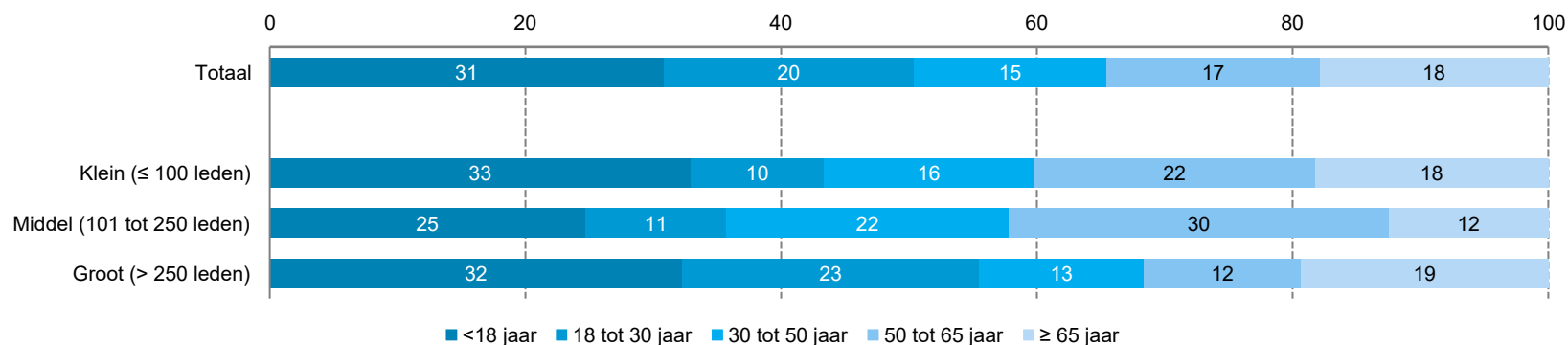
Kijkend naar de leeftijd van het ledenbestand, bestaat 18 procent van het ledenbestand van de verenigingen in gemeente Raalte uit mensen van 65 jaar of ouder (zie figuur 2.3). Kleine verenigingen (18%, ≤ 100 leden) en grote verenigingen (19%, > 250 leden) hebben in gemeente Raalte een groter aandeel ouderen dan middelgrote verenigingen (12%, 101-250 leden). Daarnaast is het opvallend dat het aandeel jeugdleden bij kleine clubs (33%, ≤ 100 leden) hoger ligt dan bij middelgrote clubs. Landelijk gezien zijn jeugdleden juist minder vertegenwoordigd in kleine verenigingen. Gemiddeld bestaat een derde van het ledenbestand in gemeente Raalte (31%) uit jeugdleden (< 18 jaar). Landelijk is dit 23 procent. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat de verenigingen in gemeente Raalte bewust zijn van de leeftijdsopbouw van het ledenbestand en hier gericht

acties op voeren. De meeste aandacht gaat naar het werven van jeugd of leden die de gemiddelde leeftijd van het ledenbestand omlaag brengen. Andere verenigingen benoemen het op peil houden van het aantal seniorenteams als uitdaging. Aandacht voor de leeftijdsopbouw van het ledenbestand is verschillend per type sport en vereniging.

Helft clubs leden met lichamelijke beperking

Een op de drie clubs (37%) geeft aan leden met een migratieachtergrond binnen de vereniging te hebben. Ongeveer de helft van de verenigingen (49%) heeft leden met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening. Dit zijn voornamelijk de kleine clubs. Op basis van interviews met de verenigingen blijkt dat verschillende clubs interesse hebben om sportaanbod voor mensen met een lichamelijke of cognitieve beperking aan te bieden. Deze clubs geven aan dat zij graag vanuit een maatschappelijke verantwoordelijkheid aangepast sportaanbod mogelijk willen maken. Wel is verdere ondersteuning en/of samenwerking tussen verschillende organisaties hierbij gewenst, omdat verenigingen niet snel zelf initiatief zullen nemen.

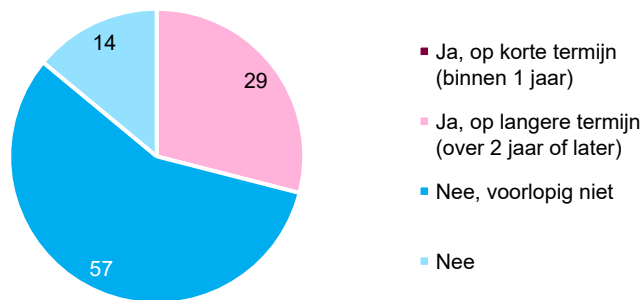
Figuur 2.3 Opbouw ledenbestand sportverenigingen naar leeftijd en grootte vereniging (in procenten, n=35)

Ledental bedreiging voor één op drie verenigingen in Raalte

De verenigingen in gemeente Raalte scoren relatief laag op het criterium leden. Ongeveer drie op de tien verenigingen (29%) maken zich (ernstige) zorgen over de ontwikkeling van het ledenaantal (zie figuur 2.4). Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld. Verenigingen zien de ontwikkeling van het ledental met name als een bedreiging op de langere termijn (over 2 jaar of later). Met name kleine verenigingen (≤ 100 leden), verenigingen zonder eigen accommodatie en binnensportverenigingen maken zich zorgen over de toekomst van hun vereniging door teruglopende ledenaantallen. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs hun leden als bestaansrecht van de vereniging beschouwen en problemen op dit gebied als oorzaak voor andere problemen zien. Bij verenigingen met dalende ledenaantallen zijn er zorgen om de contributie- en barinkomsten en de vrijwilligers die de vereniging draaiende moeten houden. Daarmee is het voor sportverenigingen met dalende ledenaantallen lastig om te blijven functioneren. Weten verenigingen hun ledenaantal op peil te houden, dan ziet hun toekomst er over het algemeen zonnig uit.

Figuur 2.4 Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de organisatie (in procenten, n=35)

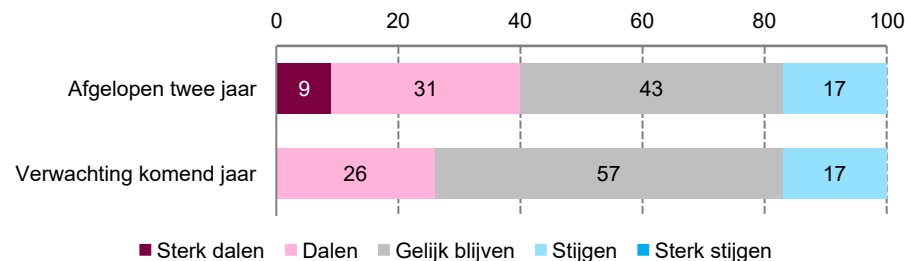

In de afgelopen twee jaar zagen vier op de tien verenigingen in gemeente Raalte hun ledenaantal (sterk) dalen (figuur 2.5). Gemiddeld zijn bij de verenigingen in gemeente Raalte meer afmeldingen dan aanmeldingen geweest (niet in figuur). Het zijn met name de grote verenigingen (> 250 leden), buitensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie die de afgelopen twee jaar met een ledendaling te maken hebben gehad. De ledengroei heeft met name bij de middelgrote verenigingen plaatsgevonden. Geen enkele vereniging heeft momenteel een ledenstop. Eén vereniging hanteert momenteel een wachtlijst. Voor het komend jaar verwachten de meeste clubs geen verandering (57%). Een kwart van de verenigingen (26%) verwacht komend jaar een daling van het aantal leden. Dit is meer dan het landelijke beeld, waar 16 procent van de verenigingen een daling van het aantal leden verwacht.

Beperkte strategische inzet voor gewenste ledengroei

Bijna alle verenigingen in gemeente Raalte (95%, niet in figuur) geven aan voor 2020 een groeiambitie te hebben. Een kwart van de verenigingen (23%) wil die ambitie realiseren door nieuwe leden te werven; andere verenigingen focussen op het behoud van leden (23%). Bijna de helft (49%) wil wel groeien, maar hanteert hierin geen speciale strategie.

Figuur 2.5 Ledenontwikkeling in de afgelopen 2 jaar en de verwachting voor het komend jaar (in procenten, n=35)

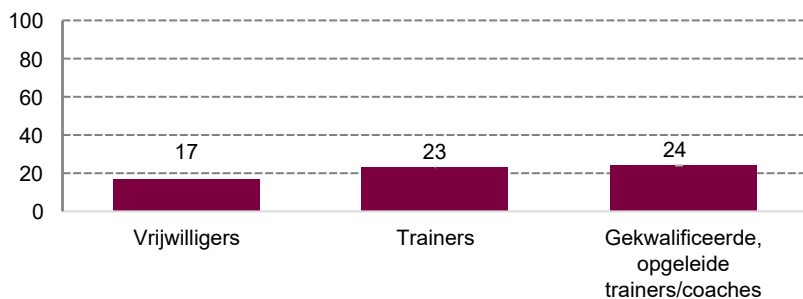
2.2 Kader

De meeste sportverenigingen in gemeente Raalte bestaan enkel uit vrijwilligers. Gemiddeld geven de verenigingen aan over 53 vrijwilligers per vereniging te beschikken. Dit ligt boven het landelijk gemiddelde.

Gebrek aan vrijwilligers en (gekwalficeerde) trainers

17 procent van de verenigingen in gemeente Raalte geeft aan over onvoldoende vrijwilligers te beschikken (figuur 2.6). Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld. Ongeveer de helft (46%) geeft aan over voldoende vrijwilligers te beschikken, maar ook nog op zoek te zijn naar nieuwe vrijwilligers. Met name kleine clubs (≤ 100 leden), clubs met een eigen accommodatie en binnensportverenigingen zijn op zoek naar extra vrijwilligers. Op het gebied van (gekwalficeerde, opgeleide) trainers hebben de verenigingen in gemeente Raalte meer problemen. Ongeveer een kwart van de verenigingen geeft aan over onvoldoende (gekwalficeerde, opgeleide) trainers (coaches, instructeurs, docenten, begeleiders) te beschikken. Landelijk is dit beeld vergelijkbaar (23%). Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs een dalende trend op het gebied van vrijwilligerswerk ervaren. Verenigingen merken dat meer vrijwilligerswerk op minder vrijwilligers terecht komt en dat leden zich steeds minder willen binden aan met name structurele vrijwilligerstaken

Figuur 2.6 Verenigingen gemeente Raalte met onvoldoende vrijwilligers en/of (gekwalficeerde) trainers (in procenten, n=35)

zoals bestuurs- en commissietaken. Daarnaast wordt aangegeven dat het aandeel vrijwilligers binnen de clubs vergrijsd, waardoor in de toekomst meer problemen worden verwacht.

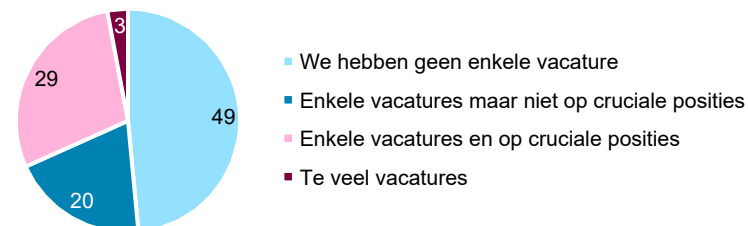
Drie op tien verenigingen hebben dringende vacatures openstaan

Drie op de tien verenigingen in gemeente Raalte (29%) geven aan enkele vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers op cruciale posities te hebben (figuur 2.7). Twee derde van de verenigingen (69%) heeft geen vacatures op cruciale posities die gevuld moeten worden. Wanneer vacatures uitstaan, zijn deze veelal gericht op vrijwilligers. Vooral mensen voor bestuursfuncties (72% van de verenigingen met vacatures) en voor het geven van training, begeleiding of les (61% van de verenigingen met vacatures) zijn gewild. Drie verenigingen hebben een vacature voor een betaalde medewerker, gericht op het geven van training/begeleiding.

Meerderheid heeft geen actueel plan voor hun kader

14 procent van de verenigingen heeft ten aanzien van werving en behoud van vrijwilligers een actueel plan op papier (niet in figuur). Een op de tien verenigingen (11%) heeft een actueel plan op papier en voert dat uit. Bij een kwart (23%) is een plan in ontwikkeling. Een kwart van de verenigingen (23%) heeft geen taakomschrijving voor de kaderfuncties. Drie op de tien verenigingen hebben taakomschrijvingen voor vrijwel alle functies (29%).

Figuur 2.7 Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers (in procenten, n=35)

2.3 Beleid

Figuur 2.8 Onderwerpen beleidsplannen afgelopen 4 jaar (% verenigingen dat plannen op papier heeft, n=16)

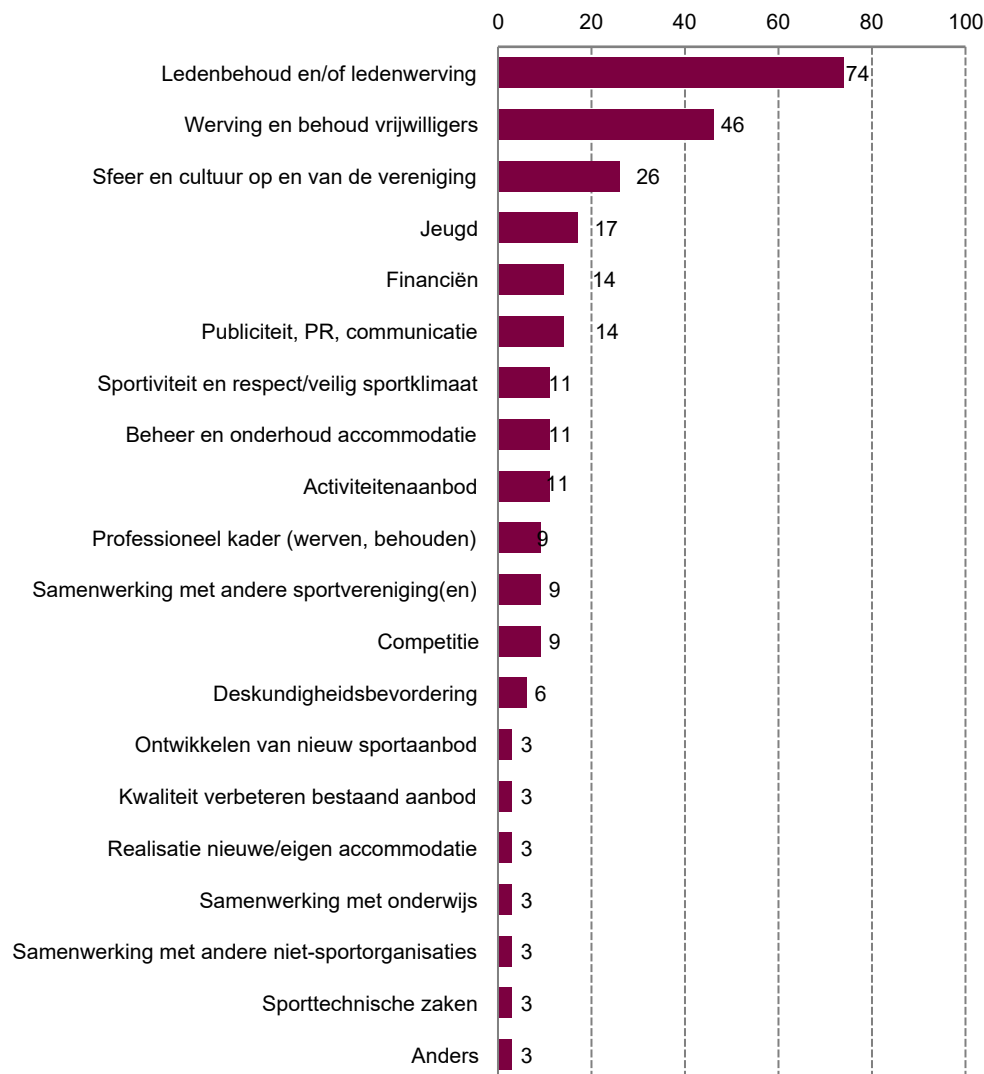
Helft clubs met beleidsplan

Ongeveer de helft van de verenigingen in gemeente Raalte (46%) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging. Landelijk is dit iets meer (55%). Het zijn voornamelijk grote clubs (> 250 leden) en binnensportverenigingen die planmatig werken. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs de meerwaarde van het planmatig werken inzien. De grootste meerwaarde voor clubs is dat het schrijven van een beleidsplan bestuurders dwingt om naar langetermijndoelstellingen en ontwikkelingen te kijken en daar acties op te ondernemen.

Kader en communicatie belangrijkste onderwerpen

Voor verenigingen die met beleidsplannen werken zijn werving en behoud van vrijwilligers en/of verenigingskader en communicatie/PR/publiciteit de belangrijkste onderwerpen (figuur 2.8). Sporttechnische zaken en ledenwerving en/of ledenbehoud is voor de helft van de verenigingen die beleidsplannen formuleren een belangrijk onderwerp. In vergelijking met het landelijke beeld wordt in gemeente Raalte opvallend veel aandacht besteed aan communicatie/PR/publiciteit en minder aan ledenwerving en/of ledenbehoud. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat aandacht voor communicatie en publiciteit in het teken van ledenwerving staat.

Figuur 2.9 Speerpunten voor komend jaar (in procenten, n=35)

Leden belangrijkste focuspunt komend jaar

Behoud en werving van leden is komend jaar het belangrijkste thema waar bestuursleden zich voor willen inzetten. Bij drie kwart van de verenigingen in gemeente Raalte staat ledenbehoud en/of -werving het komende jaar op de agenda (74%, figuur 2.9). Hoewel de inzet op het werven en behouden van leden belangrijker wordt gevonden door de kleine verenigingen (≤ 100 leden), is het ook een aandachtspunt voor middelgrote (100-250 leden) en grote verenigingen (> 250 leden) in gemeente Raalte. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs dit met name willen doen door het organiseren van scholentoernooien, open dagen, buurtdagen en het aanbieden van kennismakingspakketten.

Vrijwilligers belangrijk voor grote clubs

Het werven en behouden van vrijwilligers heeft bij ongeveer de helft van de verenigingen in gemeente Raalte (46%) komend jaar de aandacht. Dit is met name een aandachtspunt voor de grote verenigingen (> 250 leden) en verenigingen van teamsporten. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs dit met name willen doen door leden persoonlijk te benaderen en nieuwe leden te informeren over wat de vrijwilligerscultuur binnen de club inhoudt.

Verenigingen hebben met name speerpunten die zijn gericht op het behouden en aantrekken van nieuwe leden, vrijwilligers en de sfeer en cultuur van de vereniging. Andere activiteiten, zoals het opzetten van aanvullende diensten, het aantrekken van specifieke doelgroepen en samenwerking met andere partijen krijgen binnen verenigingen in gemeente Raalte op korte termijn minder aandacht.

Het merendeel van de verenigingen in gemeente Raalte (89%) geeft aan één of meerdere knelpunten te ervaren. Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld. Clubs in gemeente Raalte zonder eigen accommodatie geven minder vaak aan knelpunten te ervaren.

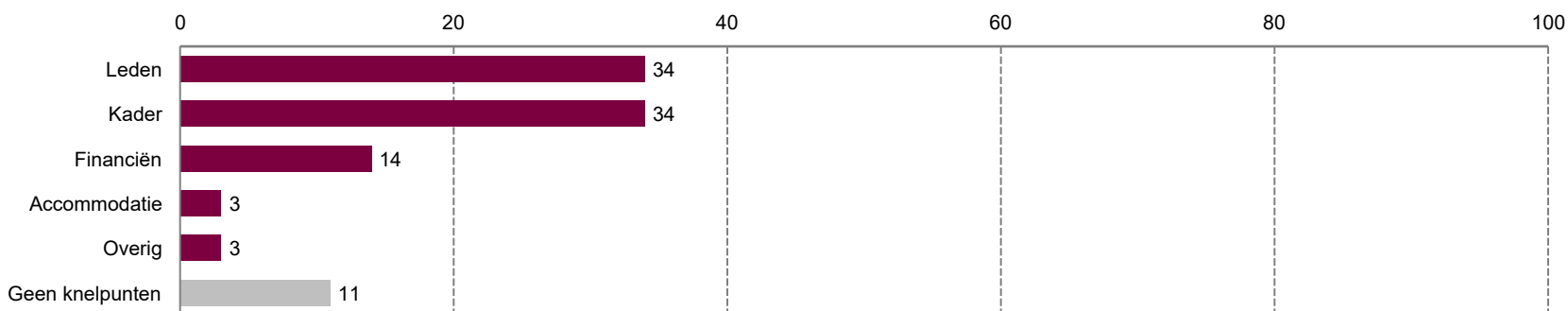
Meeste zorgen over leden en vrijwilligers

Verenigingen kregen de mogelijkheid om maximaal drie knelpunten aan te geven. Wanneer alle knelpunten die door verenigingen zijn genoemd bij elkaar worden opgeteld, blijkt leden het vaakst als knelpunt te worden ervaren (40%). Dit wordt gevolgd door kader (34%), financiën (13%) en accommodatie (7%). Kijkend naar het belangrijkste knelpunt dat verenigingen hebben aangegeven, blijkt dat de ledenontwikkeling (34%) en het op peil houden van het aantal vrijwilligers (34%) verenigingen het meeste zorgen baart (figuur 2.10). Op het gebied van leden maken de meeste clubs zich zorgen over de geringe aanwas van leden (39%) en de daling van het aantal leden (13%). Wanneer het gaat om de knelpunten met betrekking tot het kader, ervaren verenigingen vooral problemen bij het vinden van trainers (27%) en het vinden van geschikt bestuur en vrijwilligers (23%). De financiën

vormt bij 14 procent van de verenigingen het belangrijkste knelpunt. Wat betreft financiën hebben de zorgen vooral betrekking op de begroting sluitend houden (40%) en het gebrek aan sponsors (20%). De accommodatie vormt bij één vereniging het belangrijkste knelpunt. Deze vereniging ervaart vooral problemen met het niet hebben van een eigen accommodatie en een onzekere toekomst van de accommodatie waarvan gebruik wordt gemaakt. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs in beperkte mate in staat zijn om de belangrijkste knelpunten voor de vereniging op te lossen. Wanneer het gaat om knelpunten op het gebied van leden en kader, geven weinig clubs aan dat de uitdagingen binnen de vereniging liggen. De afname van het aantal leden en/of vrijwilligers is volgens veel verenigingen een gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waar als vereniging weinig tegen te doen is.

De knelpunten die de verenigingen in gemeente Raalte ervaren, komen overeen met de speerpunten en beleidsplannen die worden geschreven op het gebied van ledenbehoud en/of -werving en het behoud of de werving van vrijwilligers.

Figuur 2.10 Belangrijkste knelpunt voor verenigingen (in procenten, n=35)

Meerderheid heeft missie en visie

De meeste sportverenigingen (63%) in gemeente Raalte geven aan over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn te beschikken waar zowel het bestuur als de leden achter staan (figuur 2.11). Het zijn met name de grote verenigingen (> 250 leden) en verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine die over een duidelijke missie en visie beschikken. Tegelijkertijd landt deze missie en visie minder in een beleidsplan, aangezien minder dan de helft van de verenigingen met een beleidsplan werkt (zie pagina 9).

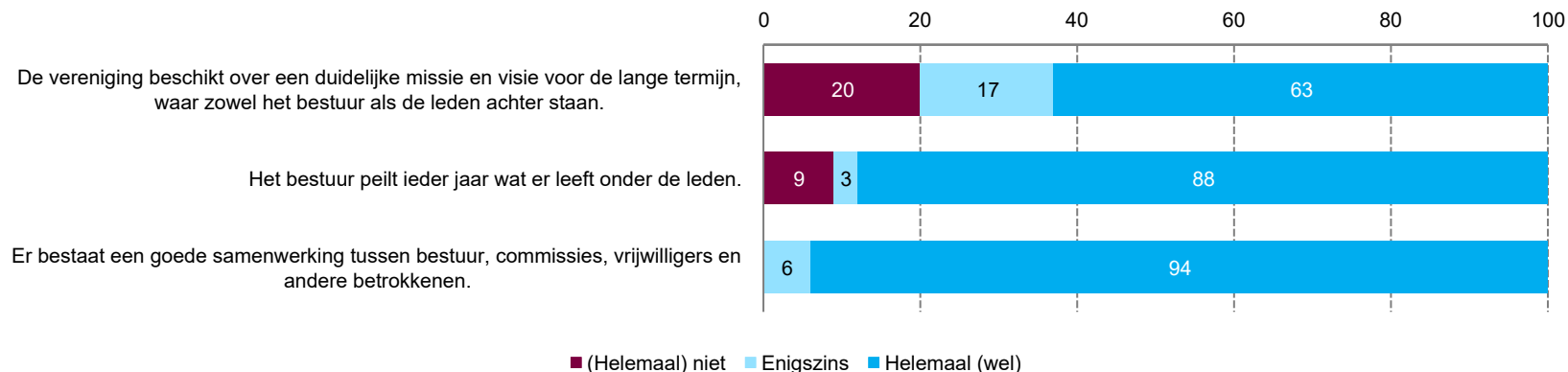
Positief over interne samenwerking

De bestuurders van de sportverenigingen in gemeente Raalte staan nauw in contact met de leden van hun vereniging. Zo geven de meeste verenigingen (88%) aan ieder jaar hun leden te bevragen over wat er bij hen leeft. Dit is meer dan landelijk waar ongeveer de helft van de verenigingen (62%) jaarlijks hun leden bevrageet. Wel wordt op basis van de interviews met

verenigingen aangegeven dat het lastig is om leden te motiveren om bij de ALV aanwezig te zijn. Clubs ontwikkelen creatieve manieren om de ALV aantrekkelijker te maken. Bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten voor of na de ALV of door de ALV op een training/clubavond te plannen.

De samenwerking binnen de verenigingen in gemeente Raalte wordt goed gewaardeerd. 94 procent van de verenigingen vindt dat sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen. Alleen middelgrote verenigingen (101-250 leden) zijn iets minder tevreden over de samenwerking binnen de vereniging. Ook op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs tevreden zijn over de samenwerkingen binnen de vereniging. Clubs geven aan dat dit een belangrijke voorwaarde is voor vrijwilligerswerk en dat aandacht wordt besteed aan het creëren van een goede sfeer binnen de vereniging zodat het doen van vrijwilligerswerk aantrekkelijker wordt.

Figuur 2.11 Stellingen over visie en interne samenwerking (in procenten, n=35)

2.4 Accommodatie

Ongeveer twee derde van de sportverenigingen in gemeente Raalte (37%) beschikt over een eigen sportaccommodatie en kantine; 9 procent deelt hun sportaccommodatie met één of meerdere andere club(s). 54 procent heeft geen eigen sportaccommodatie of -complex en geen eigen kantine.

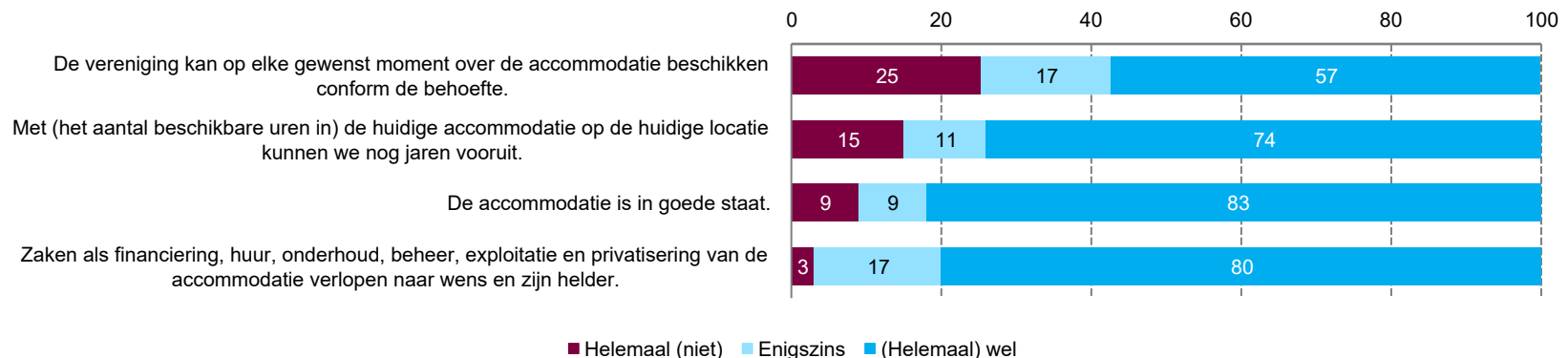
Meeste verenigingen positief over hun accommodatie

De meeste verenigingen in gemeente Raalte zijn positief over hun accommodatie. Over het algemeen hebben verenigingen in gemeente Raalte het idee dat de accommodatie in goede staat is (83%), ze met de huidige accommodatie nog jaren vooruit kunnen (74%), en zaken als financiering, beheer, onderhoud en exploitatie naar wens verlopen (80%). Verenigingen zijn minder tevreden over het flexibel gebruik van de accommodatie (57% is tevreden). Met name de binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie kunnen lang niet altijd op gewenste momenten over de sportvoorzieningen beschikken. Ook op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat het schipperen met uren waarop verenigingen van de accommodatie gebruik kunnen maken enkele clubs zorgen baart. Zo wordt aangegeven dat de beschikbaarheid van binnensportruimte in gemeente

Raalte beperkt is en dit een eventuele groei van de vereniging in de weg kan staan. Een andere vereniging maakt zich zorgen over dat de accommodatie waar ze nu gebruik van maakt, gaat sluiten waardoor de vereniging geen sportaanbod meer kan organiseren. Uit de interviews blijkt dat de accommodatie een belangrijke voorwaarde is voor het bestaan van een vereniging. Verenigingen met knelpunten op het gebied van de accommodatie maken zich veelal zorgen over de toekomst van de vereniging. Zonder accommodatie kan namelijk geen sportaanbod worden georganiseerd en verliest de vereniging het bestaansrecht.

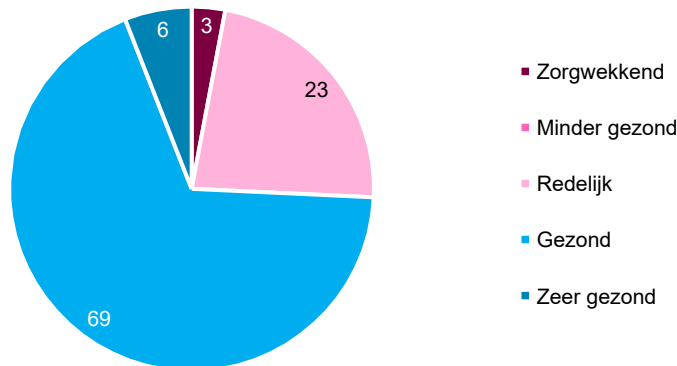
In het algemeen zijn de sportverenigingen in gemeente Raalte positiever over hun accommodatie dan landelijk het geval is. Landelijk hebben ongeveer acht op de tien verenigingen het idee dat de accommodatie in goede staat is (79%), ze nog jaren met de huidige accommodatie vooruit kunnen (77%) en dat zaken als financiering, beheer, onderhoud en exploitatie naar wens verlopen (75%). Landelijk zijn zes op de tien verenigingen tevreden over het flexibel gebruik van de accommodatie (59%).

Figuur 2.12 Stellingen over onderhoud en status accommodatie (in procenten, n=35)

2.5 Financiën

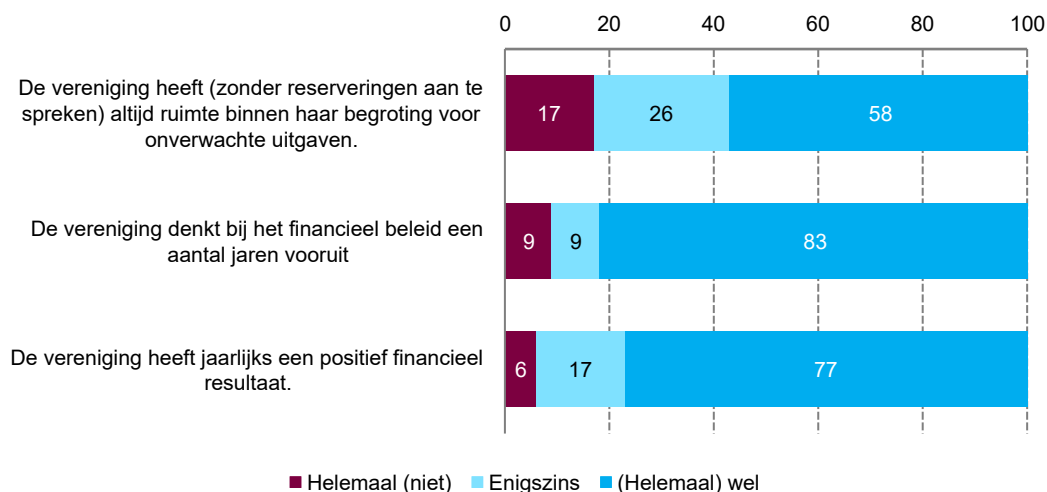
Figuur 2.13 Eigen inschatting financiële positie van verenigingen (in procenten, n=35)

Meeste verenigingen financieel gezond

De verenigingen in gemeente Raalte zijn over het algemeen positief over hun financiële positie (figuur 2.13). Drie kwart van de verenigingen (75%) beschrijft de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond. Een kwart vindt dit redelijk (23%) en 3 procent noemt de financiële positie zorgwekkend. 6 procent van de verenigingen heeft jaarlijks geen positief financieel resultaat (figuur 2.14). Dit is minder dan landelijk het geval is (10%). Grote verenigingen (> 250 leden) en verenigingen met een eigen accommodatie zijn positiever over hun financiële positie dan de kleinere verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie. Op basis van de interviews blijkt dat verenigingen zonder eigen accommodatie het lastiger vinden om extra inkomsten te werven door het gemis aan baromzet. Een op de tien verenigingen (9%) geeft aan bij het financieel beleid niet een aantal jaren vooruit te denken. Dit is meer dan landelijk (6%). Een van deze verenigingen geeft op basis van de interviews aan ieder jaar moeite te hebben om de begroting sluitend te houden waardoor ze de mogelijkheid niet ziet om vooruit te denken en plannen.

Figuur 2.14 Stellingen over financiën (in procenten, n=35)

Een op zes clubs geen ruimte voor onverwachte uitgaven

Meer dan de helft van de verenigingen in gemeente Raalte (58%) heeft (zonder reserveringen aan te spreken) altijd ruimte binnen hun begroting voor onverwachte uitgaven (figuur 2.14). 17 procent van de verenigingen heeft geen ruimte binnen haar begroting voor onverwachte uitgaven. Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld. Deze verenigingen kunnen op de langere termijn met financiële problemen gaan kampen.

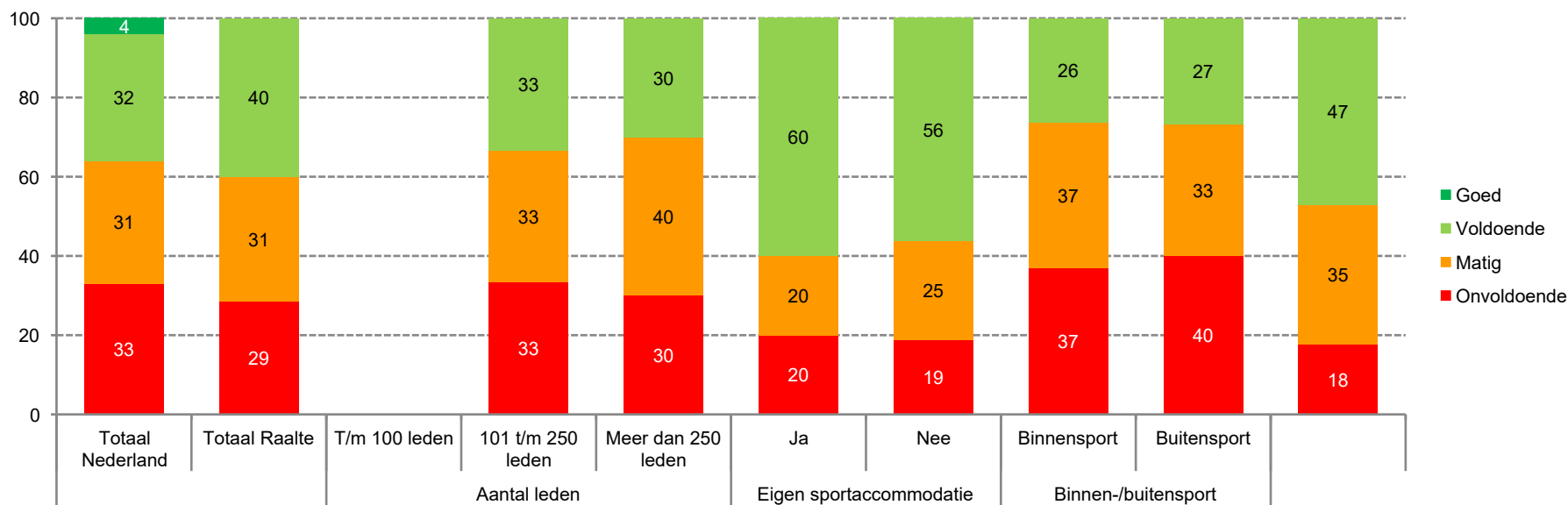
3. Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod, is de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage II voor meer uitleg over de methode.

Maatschappelijke oriëntatie iets beter dan landelijk

Net als bij organisatiekracht is het iets beter gesteld met de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen in gemeente Raalte ten opzichte van het landelijke beeld. In gemeente Raalte scoren drie op de tien verenigingen (29%) onvoldoende op de index maatschappelijke oriëntatie (figuur 3.1). Een derde scoort matig (31%) en vier op de tien verenigingen scoren voldoende (40%). Landelijk scoort een derde van de sportverenigingen een onvoldoende (33%). Kleine (≤ 100 leden) en middelgrote verenigingen (101-250 leden), verenigingen zonder een eigen accommodatie, en binnensportverenigingen in gemeente Raalte zijn minder maatschappelijk georiënteerd dan grote verenigingen (> 250 leden), verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen.

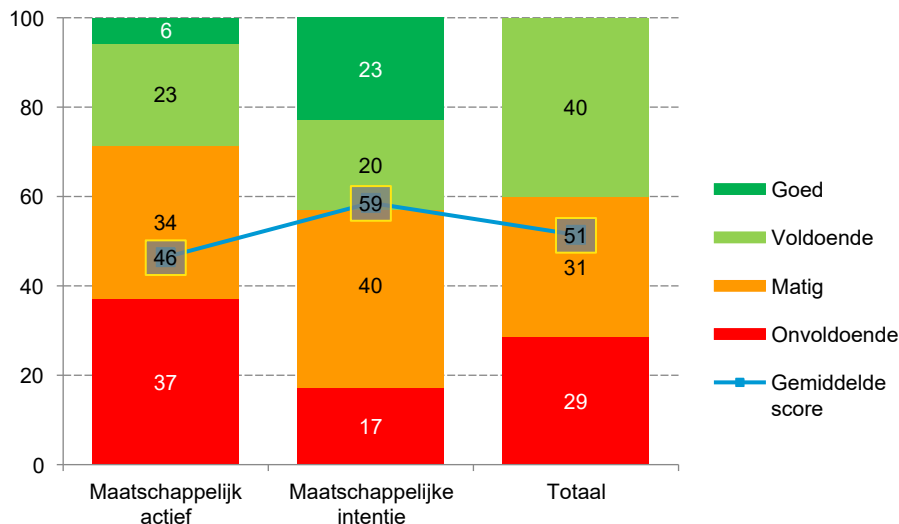
Figuur 3.1 Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen (percentage verenigingen, n=35)

Twee derde verenigingen nauwelijks maatschappelijk actief

Een derde van de verenigingen in gemeente Raalte blijkt, volgens de criteria, voldoende of goed maatschappelijk actief (29%, figuur 3.2). Dit is minder dan landelijk (39%). Ruim een derde van de verenigingen in gemeente Raalte (37%) scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit. Deze verenigingen hebben nauwelijks een bredere maatschappelijke oriëntatie. Het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten is voor verenigingen vaak lastiger dan hun eigen organisatie op peil houden. Vaak ligt de focus bij hun eigen aanbod en leden. De maatschappelijke oriëntatie van deze verenigingen lijkt met enige inspanning te kunnen worden vergroot. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het betrekken van andere of meer kwetsbare doelgroepen (bijvoorbeeld ouderen) bij de vereniging en de ontwikkeling van sportactiviteiten en/of ander aanbod voor potentieel nieuwe leden.

Figuur 3.2 Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie (percentage verenigingen, n=35)

Maatschappelijke activiteiten zullen naar verwachting toenemen

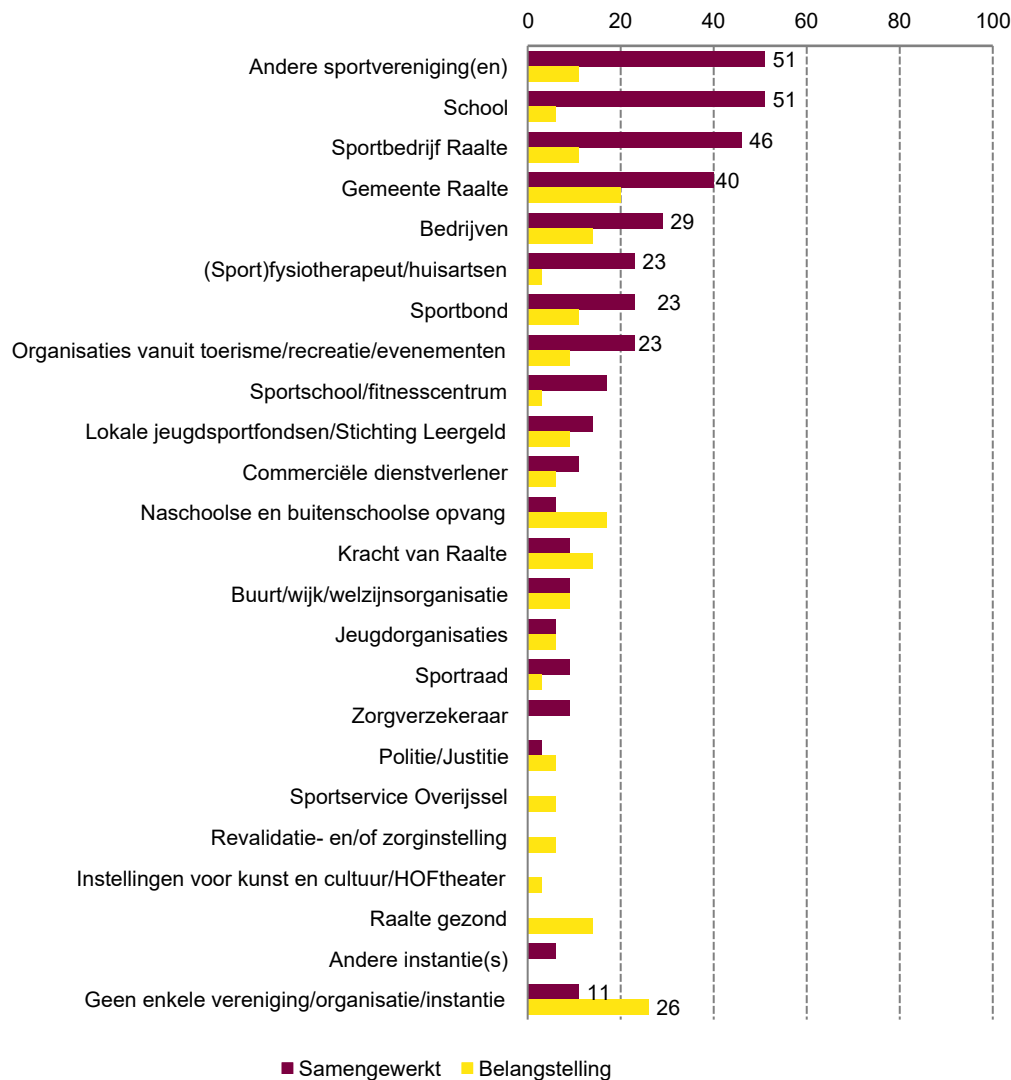
Met de maatschappelijke intentie van de sportverenigingen in gemeente Raalte is het beter gesteld. Vier op de tien verenigingen (43%) hebben plannen voor activiteiten of een positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging. Zij scoren voldoende tot goed op het criterium maatschappelijke intentie. Dit is hoger dan landelijk (38%). Aangezien de maatschappelijke intentie bij veel sportverenigingen in gemeente Raalte hoger is dan de maatschappelijke activiteiten, is de verwachting dat het aantal verenigingen met een meer maatschappelijke oriëntatie toeneemt. Het zijn met name grote clubs (> 250 leden), clubs met een eigen accommodatie en buitensportclubs, die geïnteresseerd zijn in het opnemen van een bredere maatschappelijke functie.

Kader lijkt belangrijke voorwaarde voor maatschappelijke activiteiten

Een gebrek aan vrijwilligers die activiteiten voor andere doelgroepen kunnen organiseren en/of samenwerkingen met andere organisaties initiëren, lijkt een belangrijke oorzaak te zijn voor de beperkte maatschappelijke oriëntatie van clubs in gemeente Raalte. Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat clubs vaak tevreden zijn wanneer het eigen sportaanbod wordt georganiseerd, wervingsacties plaatsvinden en een sponsorcommissie aan het werk is. Het vinden van voldoende vrijwilligers voor het uitvoeren van deze activiteiten is voor veel clubs al een uitdaging. Hierdoor wordt het organiseren van maatschappelijke activiteiten door veel clubs niet als een prioriteit of mogelijkheid gezien. Zo zegt een vereniging telkens gedwongen te worden om haar (maatschappelijke) ambities bij te stellen door een gebrek aan uitvoerende vrijwilligers. Een andere vereniging geeft aan juist bewust samenwerkingen met andere organisaties aan te gaan en activiteiten voor specifieke doelgroepen te organiseren om meer bekendheid voor de vereniging te genereren, wat op den duur meer leden en/of vrijwilligers voor de vereniging kan opleveren.

3.1 Samenwerking

Figuur 3.3 Organisaties waar verenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt (in procenten, n=35)

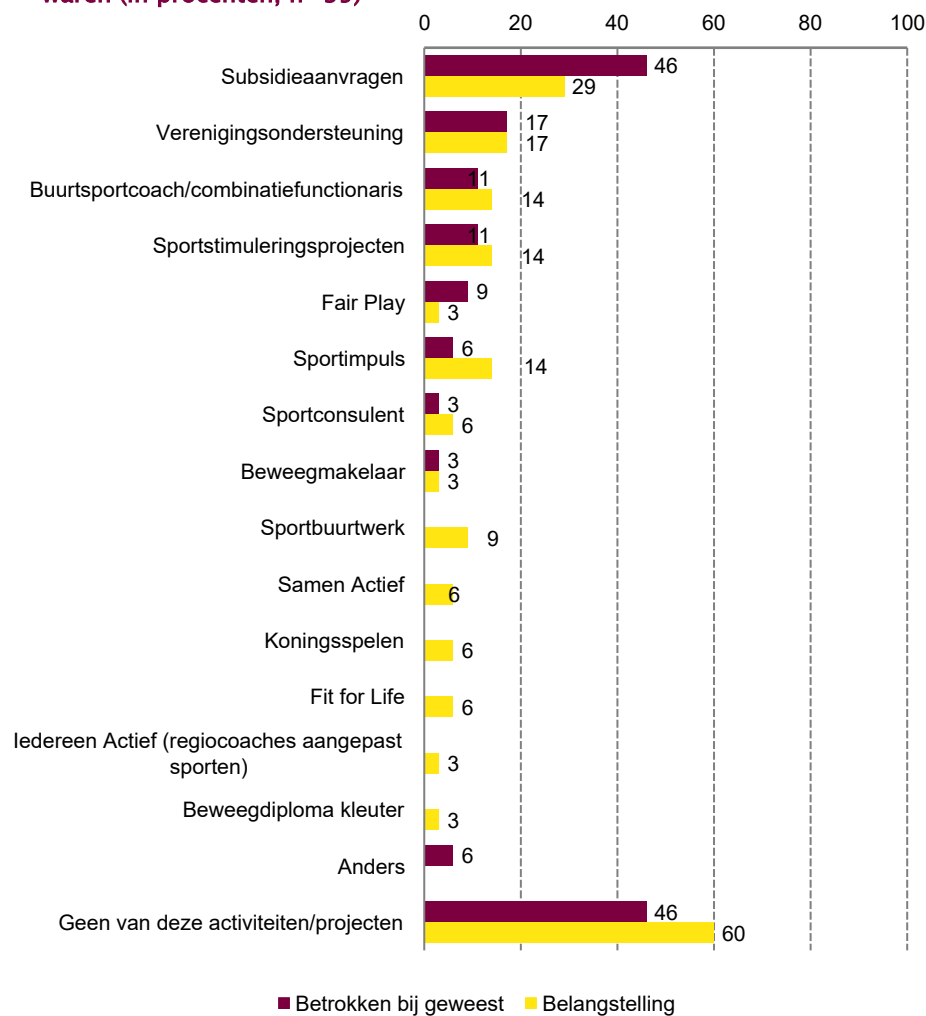
Helft werkt samen met andere verenigingen en scholen

Bijna alle sportverenigingen (89%) in gemeente Raalte hebben het afgelopen jaar samengewerkt met één of meer organisaties (figuur 3.3). In gemeente Raalte werken verenigingen met name samen met andere sportverenigingen (51%), het onderwijs (51%) en Sportbedrijf Raalte (46%). Hoewel dit landelijk gezien ook de belangrijkste samenwerkingspartners zijn, werken verenigingen in gemeente Raalte vaker samen met scholen dan landelijk het geval is (39%). De verenigingen in gemeente Raalte zijn positief gestemd over hun samenwerkingspartners. Clubs willen de samenwerking met de betreffende organisaties meestal behouden en soms intensiveren. Geen enkele vereniging wil de samenwerking stoppen.

Meeste interesse in samenwerking met gemeente

Als een vereniging niet met een bepaalde organisatie samenwerkt, dan is gevraagd of zij daar in de toekomst mogelijk interesse in heeft. De meeste verenigingen hebben interesse om hun samenwerkingen te verbreden. De partners die het vaakst worden genoemd zijn gemeente Raalte (20% van de verenigingen die nog niet met de gemeente samenwerkt) en naschoolse en buitenschoolse opvang (17% van de verenigingen die nog niet met de opvang samenwerkt). Ook bedrijven, Kracht van Raalte en Raalte gezond worden regelmatig als potentiële partners genoemd. Dit biedt mogelijkheden voor het verbreden van de maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen in gemeente Raalte.

Figuur 3.4 Projecten waar verenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren (in procenten, n=35)

Weinig betrokkenheid bij projecten

De helft van de sportverenigingen (46%) in gemeente Raalte is het afgelopen jaar niet betrokken geweest bij sportprojecten. Dit zijn met name middelgrote verenigingen (101-250 leden) en verenigingen zonder eigen accommodatie. Clubs die wel aan projecten hebben deelgenomen, zijn betrokken geweest bij subsidieaanvragen (46%), verenigingsondersteuning (17%), een buurtsportcoach-/combinatiefunctionaris (11%) en sportstimuleringsprojecten (11%) (figuur 3.4). Vier op de tien verenigingen (40%) hebben belangstelling om in de toekomst deel te nemen aan een project. Vooral subsidieaanvragen (29%) en verenigingsondersteuning (17%) zijn populair.

Weinig voorzieningen voor niet-leden

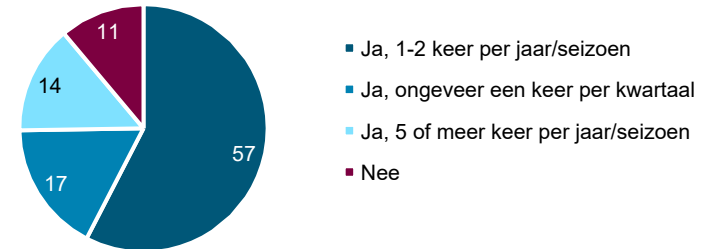
Een meerderheid van de sportverenigingen in gemeente Raalte (77%, niet in figuur) biedt geen faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties. Clubs die wel voorzieningen beschikbaar stellen, bieden een multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging (11%), oefen-/repetitieruimte voor culturele organisaties (6%) en/of werk-/huiswerk-/vergaderruimtes (6%) aan. Een kwart van de verenigingen (26%) zegt in de toekomst hun faciliteiten en voorzieningen aan anderen te willen aanbieden. Dit zijn voornamelijk grote verenigingen (> 250 leden) en verenigingen met een eigen accommodatie en kantine. Op basis van de interviews met de verenigingen zien clubs voornamelijk meerwaarde voor de vereniging in het aanbieden van hun faciliteiten. Zo wordt aangegeven dat wanneer anderen gebruikmaken van de faciliteiten van de vereniging, de zichtbaarheid van de vereniging wordt vergroot en dit op termijn nieuwe leden en/of vrijwilligers kan opleveren.

3.2 Aanbod

Aandacht voor aanbod voor niet-leden

De meeste verenigingen in gemeente Raalte organiseren aanbod waarbij niet-leden ook welkom zijn. Negen op de tien verenigingen organiseren activiteiten voor niet-leden, zoals bijvoorbeeld bedrijfswedstrijden, open dagen, schooltoernooien en instuiven (89%, figuur 3.5). Dit is vergelijkbaar met het landelijk beeld (85%). Bij de meeste verenigingen in gemeente Raalte blijft het aanbod echter vrij beperkt. 14 procent van de verenigingen houdt deze activiteiten met regelmaat (5 of meer keer per jaar/seizoen). Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat de meeste activiteiten voor niet-leden zijn gericht op het werven van jeugd. Dit wordt veelal gedaan door activiteiten op of in samenwerking met scholen te organiseren, waardoor kinderen in aanraking komen met de sport en/of de vereniging. Hierbij wordt aangegeven dat de mate waarin deze activiteiten plaatsvinden vaak afhankelijk is van de vrijwilligers die de activiteiten willen organiseren. Om deze vrijwilligers te ontlasten kan vaker samengewerkt worden tussen verenigingen onderling. Ongeveer twee derde van de verenigingen (63%, niet in figuur) ervaart de opkomst bij activiteiten, trainingen, wedstrijden of instuiven als hoog. Grote clubs (> 250 leden) en clubs van teamsporten zijn positiever over de opkomst dan kleine clubs (≤ 100 leden), middelgrote (100-250 leden) clubs en clubs van (semi-)individuele sporten.

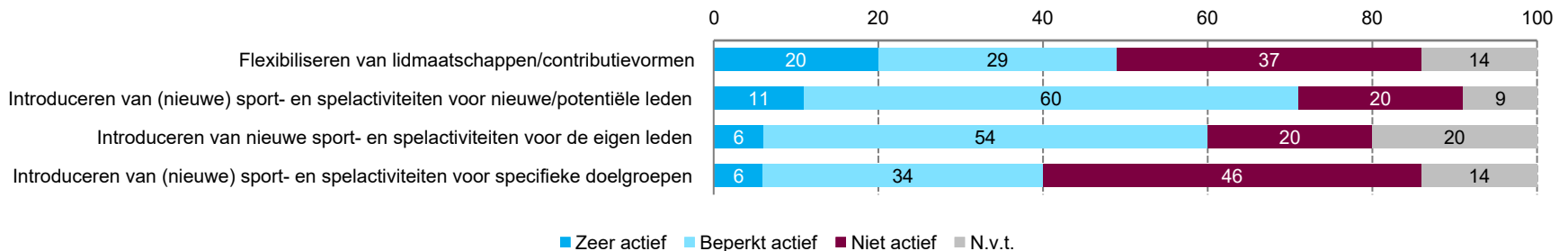
Figuur 3.5 Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden (in procenten, n=35)

Veel aandacht voor vernieuwen van activiteiten

In vergelijking tot het landelijke beeld zijn de verenigingen in gemeente Raalte behoorlijk actief met het vernieuwen van hun activiteiten. Zeven op de tien verenigingen in gemeente Raalte vernieuwen aanbod om nieuwe leden te werven (71%, figuur 3.6) of om nieuw aanbod te ontwikkelen voor eigen leden (60%). Landelijk is dit respectievelijk 64 en 52 procent. Ongeveer de helft van de verenigingen in gemeente Raalte is actief met het flexibiliseren van lidmaatschappen en/of contributievormen (49%). Het ontwikkelen van activiteiten voor specifieke doelgroepen vindt bij vier op de tien verenigingen plaats. Dit is vergelijkbaar met landelijk.

Figuur 3.6 Aanbieden van activiteiten voor leden, vrijwilligers of bezoekers (in procenten, n=35)

3.3 Maatschappelijke betrokkenheid

Meeste activiteiten rondom veiligheid binnen en buiten vereniging

Een derde van de verenigingen in gemeente Raalte is van mening dat de sportvereniging voor meer bestaat dan om alleen de leden leuk te laten sporten (35%). Landelijk is dit iets meer het geval (46%). Daarnaast onderschrijft drie kwart van de verenigingen in gemeente Raalte (74%) dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Ondanks dat de meeste verenigingen in gemeente Raalte een maatschappelijke functie voelen, zijn de clubs in vergelijking met landelijke cijfers beperkt actief op het gebied van maatschappelijke thema's (figuur 3.7). De meeste maatschappelijke activiteiten in gemeente Raalte zijn gericht op het verbeteren van de (sociale) veiligheid op en rond de club (26%) en een veilig sportklimaat binnen de vereniging (20%). Dit is minder dan landelijk het geval is (resp. 33% en 36%). Voornamelijk grote clubs (> 250 leden) en verenigingen van teamsporten voeren op het gebied van veiligheid binnen en buiten de club activiteiten uit.

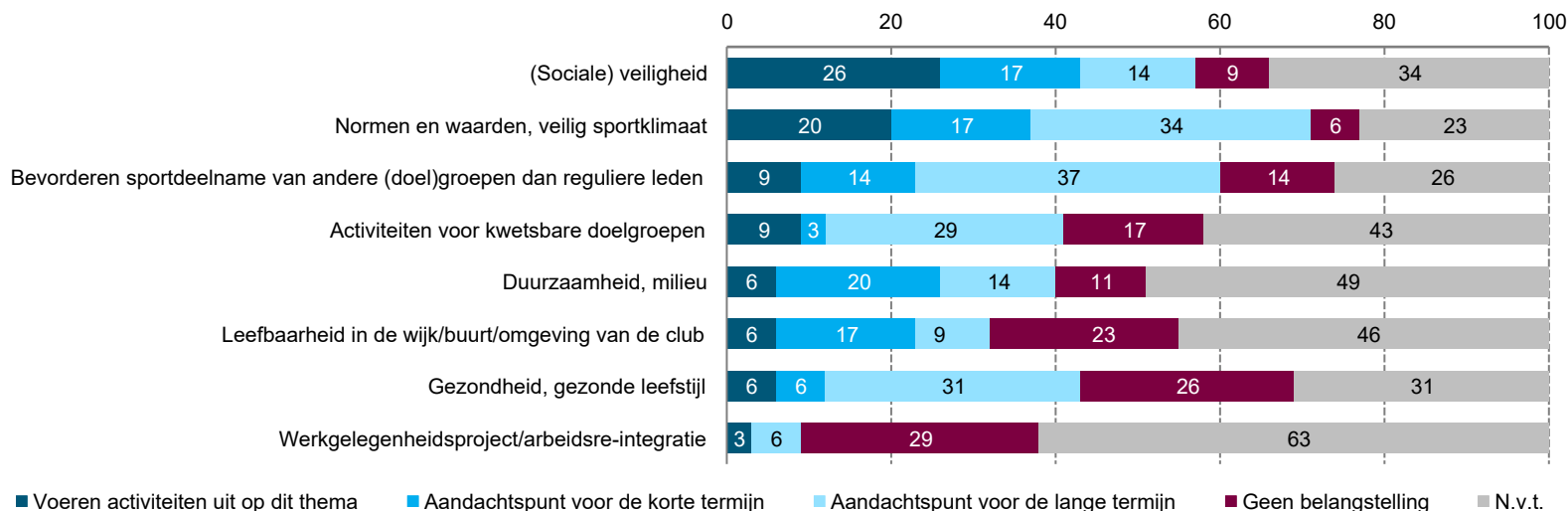
Weinig aandacht voor gezonde club en leefbaarheid

Aandacht voor een gezonde leefstijl (6%), bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een gezonde sportkantine, en aandacht voor de leefbaarheid van de omgeving van de vereniging (6%) is in gemeente Raalte beperkt. Landelijk voeren verenigingen op deze thema's meer activiteiten uit (resp. 17% en 14%). Ook activiteiten gericht op de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (3%) vinden bij de verenigingen in gemeente Raalte weinig plaats.

In toekomst meer aandacht voor veilig sportklimaat en sportdeelname

Kijkend naar de aandachtspunten voor de korte en lange termijn, willen verenigingen in gemeente Raalte in de toekomst meer inzetten op het bevorderen van een veilig sportklimaat (51%) en het bevorderen van de sportdeelname (51%). Het zijn met name middelgrote verenigingen (101-250 leden) die hier in de toekomst aandacht aan willen besteden.

Figuur 3.7 Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's en/of projecten (in procenten, n=35)

4. Vitaliteit

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren, wordt in beeld gebracht hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is. De matrix die wordt gevormd, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de kwetsbare, maatschappelijke, krachtige en vitale verenigingen.

Met name middelgrote verenigingen kwetsbaar

Het is beter gesteld met de vitaliteit van de verenigingen in gemeente Raalte dan landelijk het geval is. Een derde van de verenigingen in gemeente Raalte (34%) kan worden beschouwd als vitale vereniging (figuur 4.1) en scoort ‘goed’ of ‘voldoende’ op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd. Landelijk kan een kwart van de verenigingen (25%) als vitale vereniging worden beschouwd. Ongeveer één op de vijf verenigingen in gemeente Raalte (18%) scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke

oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Opvallend is dat dit overwegend middelgrote verenigingen zijn, terwijl landelijk gezien juist de kleine verenigingen het lastig hebben. Vier op de tien middelgrote verenigingen (101-250 leden, 40%) in gemeente Raalte zijn zogenaemde kwetsbare verenigingen. Daarnaast hebben voornamelijk binnensportverenigingen het lastig in gemeente Raalte. Ruim een kwart van de binnensportverenigingen (27%) is kwetsbaar voor de toekomst.

Vier op de tien verenigingen (43%) behoren tot het segment krachtige verenigingen. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed georganiseerd en sterk is, hebben de verenigingen mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken. 6 procent van de verenigingen is te benoemen als een maatschappelijke vereniging: oftewel een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar onvoldoende organisatiekracht heeft. Ook deze clubs hebben kansen om vitale verenigingen te worden door de organisatiekracht te versterken.

Figuur 4.1 Matrix vitaliteit sportverenigingen (in procenten, n=35)

		Organisatiekracht			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijke oriëntatie	Onvoldoende	3 ‘Kwetsbaar’	3	17 ‘Krachtig’	6
	Matig	3	9	17	3
	Voldoende	0 ‘Maatschappelijk’	6	20	14 ‘Vitaal’
	Goed	0	0	0	0

Verenigingen voornamelijk bewust van organisatiekracht

Op basis van de interviews met verenigingen blijkt dat verenigingen in hoge mate bewust zijn van hun eigen organisatiekracht. Verenigingen zijn goed in staat om hun interne sterktes en zwaktes te benoemen. Verenigingen lijken minder bewust van hun maatschappelijke oriëntatie en de meerwaarde hiervan voor de vereniging. De meeste verenigingen die maatschappelijk georiënteerd zijn, lijken dit te doen omdat de activiteiten passen bij de vereniging en dit op hun pad is gekomen. Het zelf initiëren van maatschappelijke activiteiten en/of actief op zoek gaan naar samenwerkingsmogelijkheden gebeurt nog beperkt in gemeente Raalte. Verenigingen zouden hierbij ondersteund kunnen worden.

5. Slotbeschouwing

Organisatiekracht middelgrote clubs blijft achter

Een derde van de verenigingen in gemeente Raalte heeft moeite met het organiseren van hun sportaanbod. De organisatiekracht van met name de middelgrote verenigingen in gemeente Raalte is beperkt. De helft van de middelgrote verenigingen (50%) in gemeente Raalte heeft moeite om hun sportaanbod te organiseren. Dit is gemiddeld meer dan landelijk het geval is. Deze verenigingen lopen voornamelijk aan tegen problemen op het gebied van de accommodatie, het kader en de financiën. Daarnaast hebben sportverenigingen zonder eigen sportaccommodatie (31%) het bovengemiddeld lastig om hun sportaanbod te organiseren. Ook deze verenigingen lopen voornamelijk aan tegen problemen op het gebied van de accommodatie, het kader en de financiën.

Leden, kader en financiën grootste aandachtspunten in gemeente Raalte

De ledenontwikkeling, het aantal vrijwilligers en de financiële situatie van de sportverenigingen in gemeente Raalte vormen de grootste aandachtspunten. In de afgelopen twee jaar zagen vier op de tien verenigingen in gemeente Raalte hun ledenaantal (sterk) dalen. Daarnaast maken ongeveer drie op de tien verenigingen (29%) zich (ernstige) zorgen over de ontwikkeling van het ledenaantal. 17 procent van de verenigingen in gemeente Raalte beschikt over onvoldoende vrijwilligers. Met name kleine clubs (≤ 100 leden), clubs met een eigen accommodatie en binnensportverenigingen zijn op zoek naar extra vrijwilligers. Op het gebied van financiën heeft 17 procent van de verenigingen binnen haar begroting geen ruimte voor onverwachte uitgaven.

Verenigingen bewust van interne kracht en uitdagingen

Hoewel clubs in gemeente Raalte bewust zijn van hun interne kracht en uitdagingen, hebben clubs in beperkte mate het gevoel dat zij de belangrijkste knelpunten voor de vereniging op kunnen lossen. De afname van het aantal leden en/of vrijwilligers is volgens veel verenigingen een gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waar als vereniging weinig tegen te doen is.

Maatschappelijke activiteiten zullen naar verwachting toenemen

Een derde van de verenigingen in gemeente Raalte (29%) heeft een bredere maatschappelijke oriëntatie. Kleine (≤ 100 leden) en middelgrote verenigingen (101-250 leden), verenigingen zonder een eigen accommodatie, en binnensportverenigingen zijn het minst maatschappelijk georiënteerd. De helft van de sportverenigingen is het afgelopen jaar niet betrokken geweest bij sportprojecten en drie kwart biedt geen faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties. Tegelijkertijd heeft 43 procent van de verenigingen een positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijke oriëntatie. De meeste verenigingen hebben interesse om hun samenwerkingen te verbreden, met name met de gemeente of naschoolse en buitenschoolse opvang.

Kader lijkt belangrijke voorwaarde voor maatschappelijke activiteiten

Een gebrek aan vrijwilligers die activiteiten voor andere doelgroepen kunnen organiseren en/of samenwerkingen met andere organisaties initiëren, lijkt een belangrijke oorzaak te zijn voor de beperkte maatschappelijke oriëntatie van clubs in gemeente Raalte. Het vinden van voldoende vrijwilligers voor het organiseren van het sportaanbod is voor veel clubs al een uitdaging. Hierdoor wordt het organiseren van maatschappelijke activiteiten door veel clubs niet als een prioriteit of mogelijkheid gezien.

Vitaliteit

Een derde van de verenigingen in gemeente Raalte kan worden beschouwd als vitale verenigingen. Een op de vijf verenigingen is kwetsbaar. Dit kan betekenen dat de toekomst van (een deel van) deze verenigingen in gevaar is. Opvallend is dat dit overwegend middelgrote verenigingen zijn, terwijl landelijk gezien juist de kleine verenigingen het lastig hebben.

5.1 Aanbevelingen

In gesprek met de kwetsbare verenigingen

Een op de vijf verenigingen in gemeente Raalte is op basis van dit onderzoek een kwetsbare vereniging. Om de vitaliteit van deze verenigingen te vergroten, is het belangrijk om met deze clubs het gesprek aan te gaan, de specifieke problemen in kaart te brengen en met hen mogelijkheden/actieplannen te bespreken om hun vitaliteit te vergroten. Extra inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn.

Ook de vitale verenigingen behoeven aandacht. Dat verenigingen het nu goed doen, biedt geen garantie voor de toekomst. Verenigingen ervaren met name knelpunten op het gebied van ledenontwikkeling en het op peil houden van het aantal vrijwilligers. Meer aandacht zou daarom kunnen worden besteed aan het organiseren van activiteiten voor nieuwe/potentiële leden of kwetsbare doelgroepen. Het ontwikkelen van aanbod voor bijvoorbeeld ouderen kan ervoor zorgen dat ouderen naar de vereniging blijven komen, extra baromzet/contributie wordt genereerd en dat een grotere groep potentiële vrijwilligers beschikbaar is. Het is dan ook belangrijk dat verenigingen hiertoe worden gestimuleerd.

Vergroot samenwerkingen sportverenigingen

Om de vitaliteit van sportverenigingen te verbeteren, kunnen verenigingen ook ondersteund worden in het verbeteren van hun maatschappelijke oriëntatie. Veel verenigingen lijken wel bereid, maar niet te weten hoe ze een maatschappelijke functie kunnen vervullen. In het gemeentelijk sportbeleid zou daarom meer aandacht kunnen worden besteed aan het initiëren van samenwerkingen tussen sportverenigingen onderling en/of met organisaties in de gemeente. De gemeente kan hier een verbindende, coördinerende en faciliterende rol in spelen. Door als organisaties meer samen te werken, bijvoorbeeld door het gezamenlijk organiseren van activiteiten en het gezamenlijk benutten van de accommodatie, kunnen

kosten, inkomsten en vrijwilligers worden gedeeld. Verenigingen lijken met gelijksoortige problemen te kampen en tegelijkertijd lijkt een cultuur te heersen dat clubs hun eigen problemen willen oplossen. Niet voor ieder probleem hoeft opnieuw het wiel te worden uitgevonden. Verenigingen hebben met name de behoefte kenbaar gemaakt om met de gemeente en/of naschoolse en buitenschoolse opvang samen te werken. Daarnaast zouden met meer samenwerking schaalvoordelen kunnen optreden, denk hierbij aan inkopen van benodigdheden voor bar en onderhoud, en het aantrekken van technisch kader, zoals trainers en scheidsrechters.

Maak de vereniging levensfasebestendig

Ongeveer een derde van de bevolking van gemeente Raalte is naar verwachting in 2035 65 jaar of ouder. Ook worden ouderen steeds vitaler. De verenigingen die in staat zijn om ouderen aan zich te binden (bijvoorbeeld door het aanbieden van speciaal aanbod gericht op ouderen zoals walking football) zullen naar verwachting groeien. Het ontwikkelen van aanbod voor deze groep kan ervoor zorgen dat ouderen naar de vereniging blijven komen, extra baromzet/contributie wordt genereerd en dat een grotere groep potentiële vrijwilligers beschikbaar is. Weinig clubs in gemeente Raalte zetten echter in op aanbod voor specifieke doelgroepen. Hierdoor is het belangrijk om de verenigingen te stimuleren tot het ontwikkelen/uitbreiden van nieuw aanbod voor deze doelgroep. Naast het creëren van nieuw sportaanbod voor deze doelgroepen kunnen verenigingen aangespoord worden om in te springen op de behoefte aan het sporten in ongeorganiseerd verband. Door het open stellen van de velden aan de bevolking in de gemeente, of het aanleggen van een beachveldje of jeu-de-boulesbaan kunnen meer mensen gebruikmaken van de accommodatie.

Bijlage I Responsoverzicht

Tabel B1.1 Responsanalyse sportverenigingen naar grootte vereniging in gemeente Raalte

	Responsgroep	
	Aantal	Percentage
T/m 100 leden	15	43
101 t/m 250 leden	10	29
Meer dan 250 leden	10	29
Totaal	35	100

Tabel B1.2 Responsanalyse sportverenigingen naar type sport in gemeente Raalte

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	54	52	15	45
Buitensport	46	44	12	36
Beide	4	4	6	18
Totaal	104	100	35	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Raalte.

Tabel B1.3 Responsanalyse sportverenigingen naar accommodatie in gemeente Raalte

	Responsgroep	
	Aantal	Percentage
Eigen accommodatie	16	46
Geen eigen accommodatie	19	54
Totaal	35	100

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop door verenigingen wordt gescoord. De verenigingen kunnen op elk criterium (beleid, leden, kader, accommodatie en financiën) maximaal 100 punten behalen. Een onvoldoende wordt gescoord wanneer een vereniging minder dan 40 procent van de punten in een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent, en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf criteria bepaalt de totaalscore van organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore wordt vervolgens opnieuw ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende en goed, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijk actief. Maatschappelijk actief staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen? Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten behalen. Een onvoldoende

wordt gescoord als een vereniging minder dan 40 procent van de punten in een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen behalen. Deze totaalscore wordt vervolgens ingedeeld in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed.

Toelichting totaalscores

De totaalscores van zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel op het maximaal te behalen punten. De gemiddelde score kan worden vergeleken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 75 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (> 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

www.mulierinstituut.nl

@mulierinstituut

(030) 721 02 20

